

Гайдашук К.В.

*студентка 1-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична
академія»*

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТУРИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

адвокатська діяльність, як і будь-яка інша, має ряд основних положень, які визначають її фундаментальні особливості як правозахисної діяльності, що ведеться не лише в Україні, але і в

цілому світі. вона є особливою в своєму роді, так як виступає не лише як та, що спрямована на захист позитивного права держави, а скоріше природнього права. дослідивши це питання ми зможемо глибше зануритись в специфіку роботи адвоката, що стосується не лише відстоювання професійно-юридичної законності та справедливості, але й деонтологічності процесу роботи з клієнтом, що найповніше відображається в принципах.

тому в цій роботі розглядатимуться принципи діяльності адвокатури в Україні, а також сучасні проблеми, що стосуються цього питання та визначення можливих перспектив.

в статті 4 п. 1 Зу «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» вказано: «адвокатська діяльність здійснюється на принципах верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів». Принцип верховенства права та законності адвокатської діяльності визначається тим, що допомогу своїм клієнтам адвокати повинні надавати лише законними способами, домагатися додержання тих прав, свобод та інтересів людини, які визначені чинним законодавством України та міжнародно-правовими актами, ратифікованими Україною.

Незалежність адвокатів при виконанні своїх функцій полягає перш за все у незалежності адвокатури від органів виконавчої та судової влади і об'єднань громадян. Закон України «Про адвокатуру...» встановлює певні гарантії принципу незалежності в адвокатській діяльності. Зокрема,

ст. 10 Закону містить заборону будь-якого втручання в адвокатську діяльність, ст. 9 – заборону розголошувати відомості, що становлять предмет адвокатської таємниці. у новому кримінальному кодексі України передбачено відповідальність за будь-яке втручання в діяльність захисника чи представника особи (ст. 397).

Принцип конфіденційності – один з найважливіших принци- пів, тому що у процесі надання адвокатом правової допомоги, здійснення захисту і представництва, на нього покладають певні зобов'язання щодо нерозголошення інформації, яка стає йому ві- домою у зв'язку з виконанням професійної діяльності.

стаття 4 п. 3 Зу «Про адвокатуру...» також гласить, що «ад- вокат може здійснювати адвокатську діяльність індивідуально або в організаційно-правових формах адвокатського бюро чи адвокат- ського об'єднання (організаційні форми адвокатської діяльності)». адвокатські об'єднання діють на засадах добровільності, само-

врядування, колегіальності та гласності. реєстрація адвокатських об'єднань провадиться у міністерстві юстиції України в порядку, визначеному кабінетом міністрів України.

Пункти 2 і 4 цієї ж статті говорять про права адвокатів укра- їни та іноземних адвокатів на проведення діяльності за межами власної держави. вказується, що всі дії адвокатів не повинні пору- шувати норми законодавства іноземних територій та міжнародних договорів, і здійснюватись у визначеному порядку.

Головна проблема сучасної адвокатської діяльності пов'язана з проблематикою співвідношення понять права і закон. як підкрес- лює с. П. Головатий: «вже досконало опрацьовано нашими зару- біжними колегами і що вже давно стало класичним здобутком у розумінні й тлумаченні верховенства права виключно в рамках док- трини права, відповідно до якої верховенство права у сучасному розумінні – це сучасний закон природи». між тим, на думку інших науковців і практиків, саме верховенство закону, радше ніж права, повинне домінувати; принцип законності як принцип, що доміну- вав у радянській науковій та практичній традиції

права, не втратив своєї актуальності. Як видається, для адвоката зазначена дилема в адвокатській діяльності вирішується на користь верховенства права як з філософсько-правових, так і практичних міркувань: цей принцип відображає природно-правове праворозуміння адвоката, пропонує ширші можливості захисту прав клієнта, зокрема в контексті їх захисту як прав людини, що не залежать від волі держави. Таким чином, право стає обґрунтованою, конкретною й домінуючою (понад закон) цінністю адвокатської діяльності.

З погляду науки, зокрема філософії права, узагальнення про принципи адвокатської діяльності є практично актуальним, перспективним для розвитку адвокатури. В свою чергу Н. М. Баканова зосереджує увагу на особливу роль «в цьому питанні саме моралі в їх формуванні, яка заснована на основі тісного взаємозв'язку норм і принципів права з нормами та принципами моралі, що пояснюється сукупністю сфер їх врегулювання». На її думку, «врахування в процесі правотворчості вимог справедливості призводить до появи легітимного права, а їх одночасна реалізація в процесі судочинства свідчить про справжнє здійснення правосуддя». Дотримання ж справедливості особливо активно сприятиме реалізації верховенства права, що в свою чергу відображатиметься позитив-

ними результатами діяльності як сторони захисту у судовій справі, так і об'єктивністю розгляду спірного питання судом.

Узагальнення та дослідження принципів може бути конкретизоване в контексті філософії адвоката (наприклад, у контексті дослідження філософії правосуддя). Мало дослідженим є питання використання принципів у практичній правозахисній діяльності адвоката. Чимало науковців зосереджуються винятково на принципах законності та справедливості, проте практика доводить наявність інших в адвокатській діяльності.

Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що принципи адвокатської діяльності варті суттєвого дослідження в процесі утвердження прав та свобод людини і громадянина, так як вони є не лише законними, але й ціннісними орієнтирами в

роботі адвоката.